

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2011. szeptember

XXIX. évfolyam, 6. szám

Kedves Tagtársaink!

A szeptember minden évben sok izgalmas városi programot kínál. A Kulturális Örökség Napok eseményei szeptember 17-18-án rengeteg látnivalót, rejtett kincset, egyéb alkalmakkor zárt kapuk mögé húzódó épületet és intézményt mutatnak be. Ugyanezen a hétvégén az Andrassy utat lezárják a járműforgalom elől és gazdag kulturális kínálattal vár az itt megrendezett Autómentes Nap. Szeptember 21-e a Gyalogos Utcák Napja, ekkor a budai Lövőház utca lesz a főszereplő, itt zajlanak kulturális és civil programok az utca színterén. Július 28-30. között zajlott a Város- és Faluvédők XXX. Jubileumi Országos Találkozója (beszámolóinkat lejjebb olvashatják) és itt adták át az idei Podmaniczky-díjakat is. Gratulálunk a díjazott civileknek!

*Örömmel értesítjük minden fotózni kedvelő tagtársunkat, hogy újraszerveződik az Egyesület legendás Fotós Csoportja! Alakuló ülésüket **szeptember 27-én kedden 15 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában. A csoport vezetője Ágg Károly fotóművész, várjuk a jelentkezőket!*

Götz Eszter

PROGRAMAJÁNLÓ

Szeretettel várunk minden érdeklődőt
szeptember 13-án, kedden 17 órakor

a DENKMAL 2010 alkalmával LIPCSÉBEN bemutatott

magyar műemléki kiállítás megnyitójára
a BVE Podmaniczky-termébe (Bp. V. Kossuth Lajos u. 14-16.).

A vendégeket köszönti: **Ráday Mihály**, egyesületünk elnöke

A kiállítást megnyitja: **Horváth Edina**, a kiállítás kurátora

Látogatható: október 14-ig, H: 10-17:30, K-Cs: 10-16:30, P: 10-13 óráig

***

Szeretettel várunk minden érdeklődőt
szeptember 27-én, kedden 16:30 órakor

Széchenyi egyik leghívebb munkatársa: Clark Ádám

220 éve született a Lánchíd megálmodója, 200 éve a híd építésvezetője

című, vetítéssel egybekötött előadásra egyesületünk Podmaniczky-termébe (V. Kossuth Lajos u. 14-16.).

Az előadást a Magyar Emlékekért a Világban Egyesület (MEVE) tartja, előadók: *dr. Messik Miklós* és *dr. Deák Piroska*. Meghívott vendégek a Clark- és a Teasdale-család (a Lánchíd építésvezetője) leszármazottai: *Hajós Tamás* és *Robert Teasdale*. A vetítés bemutatja az európai Clark-emlékhelyeket, Edinburgh-tól Pest-Budáig.

***

EPRESKERTI ESTÉK – 2011 szeptember

Szeretettel várunk minden érdeklődőt
szeptember 9-én, pénteken 18 órakor

az Epreskerti Barokk Kálváriánál

Závory Andrea: Egyenes labirintus

című Pilinszky-estjére.

Szeptemberben, a Mária-ünnepek idején, irodalmi estre hívjuk a közönséget: *Egyenes labirintus* címmel Závory Andrea színművésznő Pilinszky-műsorát élvezhetik szeptember 9-én pénteken 18 órától. Závory Andrea már korábban is több a költészetnek szentelt előadói estet mutatott be a közönségnek: foglalkozott már Ady Endrével és az erdélyi költészettel is. Pilinszky-estje ugyancsak izgalmasnak ígérkezik: a József Attila és Kossuth-díjjal kitüntetett katolikus érzelmű költő az Isten és ember közötti viszonyt és az emberi lélek bugyrait egyaránt kutatta. A művésznő ebből az életműből villant fel képeket. Az Epreskert megközelíthető az Egyetem Kmetty u. 26. szám alatti kapujától, a belépés ingyenes!

***

Pesti legendák: a középkori városfal története

A BVE kiállítása az Építészek Háza Kós Károly termében
(VIII. Ötpacsirta u. 2.)

Megnyitó: **szeptember 15. (csütörtök) 16:30 óra**

A kiállítást megnyitja: **Ráday Mihály**, a BVE elnöke

Látogatható: szeptember 30-ig, H-P 10-16 óra között

***

KÁLMÁN ALAJOS VETÍTETTKÉPES ELŐADÁSA

Szeptember 28-án, szerdán 17 órakor Fjordok, gleccserek és vízesések: Norvégia címmel tart vetített képes előadást *Kálmán Alajos* akadémikus egyesületünk székhelyén. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

***

KISS IMRE KÁROLY ZENÉS, VETÍTETTKÉPES ELŐADÁSA:

Szeptember 20-án, kedden 10:30 órakor: Zenés barangolás a Székelyföldön, a Budavári Múvelődési Házban (I. ker. Bem rakpart 6.).

***

Kulturális Örökség Napok, 2011. szeptember 17-18.

A Kulturális Örökség Napok rendezvényein egyesületünk idén is sok programmal vesz részt, az alábbiakban ezekből ajánlunk néhányat a figyelmükbe. A kétnapos esemény részletes programját a www.oroksegnapok.hu internetes oldalon böngészhetik.

Séta a Lipótváros régi Fő utcáján, amit 1885-től Arany János utcának neveznek

Az útvonalon a 19. század jeles kereskedői, bankárai és arisztokratái emeltettek csodálatos épületeket. Megemlékezünk gróf Széchenyi István, Wodiáner és fia, Tüköry Sándor, azóta már lebontott palotáiról. Megnézzük az Ürményi József, Goldberger család, Appiano József, Schossberger Simon, Légrády testvérek, Ulmann Móric, Tánzer József, Brüll Gusztáv (Aranytíz) és Borsódy András tulajdonában volt, ma is álló épületeket. A házak udvaraiba részben betekintünk. Utunkon néhány szép szecessziós bérházban, több klasszicista (Hild József, Kassalik Fidél, Zofahl Lőrinc) és romantikus (Pán József, Feszl Frigyes, Máltás Hugó építészek által tervezett) épületben is gyönyörködhetünk. Megemlítjük Liszt Ferenc által látogatott családokat is. A sétát az MTA könyvtáránál, Ybl Miklós neoreneszánsz bérpalotájánál fejezzük be. **Találkozás: szept. 17-én, szombaton 10 órakor a Podmaniczky Frigyes téren** A kb. 2 órás sétára szeretettel várja az érdeklődőket: *dr. Horváth Péterné*

„Budapest legszebb utcája”, a pesterzsébeti „Kosuti” címmel a BVE Pesterzsébeti Csoportja épületbemutató sétát szervez a pesterzsébeti Kossuth Lajos utca öt romantikus stílusú köz- vagy magánépületben, melyek a két világháború között vagy a századelőn épültek. A vezetés részletesen bemutatja az építés korát, az épületek történetét. **Találkozás: szeptember 17-én, szombaton 16:30 órakor a Pesterzsébeti Múzeum előtt** (1201 Budapest Baross u. 53.). Útvonal: neobarokk épület, Kossuth Lajos u. 18. – Városháza, Kossuth tér 1. – Gaál Imre Galéria, Kossuth Lajos u. 39. – volt Ipartestületi Székház, Kossuth Lajos u. 49. a séta időtartama: kb. 1,5 óra. Vezetői: *Óváry Gábor* és *Molnár Éva*

Séta a Széchenyi (Roosevelt) tértől a Lánchídon át a Clark Ádám térre

A program során megismerkedünk az MTA épületével, a tér nevezetes szobraival (Széchenyi István, Deák Ferenc, Eötvös József). Megemlékezünk a régi Hild József-féle klasszicista palotasorról (Európa Szálló, Diana fürdő, Nákó ház, Lloyd palota) és az egykor a Corsón álló szállodákról (pl. Ritz). Megtekintjük a palotasor helyére épített Gresham Biztosítót és a Belügyminisztérium épületét (kívülről). Felelevenítjük a Széchenyi Lánchíd, a Clark Ádám-féle Alagút és a Budavári sikló történetét. A Clark Ádám téren egykor álló neoreneszánsz épületekből (Budai Takarékpénztár, Budai Népszínház) mára csak a Ybl tervezte Lánchíd palota áll. **Találkozás:** szept. 18-án, vasárnap **10 órakor az MTA épülete előtt**. A kb. 2 órás sétára szeretettel várja az érdeklődőket: *dr. Horváth Péterné*

Autómentes Nap az Andrássy úton, szeptember 17.

Az Európai Mobilitás Hetéhez csatlakozva Budapest minden szeptemberben megrendezi az Autómentes Nap programjait az Andrássy úton. Szeptember 17-én sétára hívjuk a budapesti gyalogosokat és kerékpárosokat, melyen végigjárjuk a Terézváros legszebb szecessziós épületeit. A járműforgalom elől erre a napra lezárt Andrássy út pavilonjaiban civil szervezetekkel találkozhatnak, sport- és kulturális rendezvényeken vehetnek részt. Várunk mindenkit a BVE sétáin Budapest sugárútján, az Autómentes Nap alkalmából! Részletek a honlapon: www.varosvedo.hu

***

A Józsefvárosi Galéria (VIII. József krt. 70.; tel.: 313-9883) programajánlója:

Szeptember 7-én, szerdán 17 órakor Nyolc Pont Hu címmel kiállítás nyílik a Kisgrafika Barátok Köréhez kötődő művészek egyéb tevékenységét bemutató (festészet, grafika, intarzia, plasztika) A kiállítás megtekinthető szeptember 28-ig, hétköznap 10-18 óra között.

Szeptember 15-én, csütörtökön 15 órakor: Látogatás a Liszt Ferenc Emlékmúzeumba (Régi Zeneakadémia). **Találkozás:** az Andrássy út és a Vörösmarty utca sarkán, a múzeum előtt **15 órakor**, vagy a Józsefvárosi Galériában **14:30 órakor**. A sétát vezeti: *Zöld Ildikó* és a múzeum munkatársa.

***

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ programajánlója:

A pesterzsébeti Csili Művelődési Központ helytörténeti klubjában **szeptember 13-án, kedden 17 órakor** tartanak találkozót, melynek programja: *Ferenczi Mária: A Templom tértől a Baross utcán át az Attila utcába*. A találkozó helye a Vízvári László Terem, Csili „B” épület, Budapest, XX., Baross u. 55.

***

A Pesterzsébeti Múzeum programajánlója:

2011. szeptember 14 – október 16. *Vén Zoltán* grafikusművész kiállítása a Gaál Imre Galériában 2011. szeptember 17. Reformkori Nap, Kulturális Örökség Napjai (részletek a www.orksegnapok.hu internetes oldalon!)

Pályázati felhívás

A Pesterzsébeti Pedagógiai Intézet és a Pesterzsébeti Múzeum művészeti pályázatot hirdet *60 éves a Pesterzsébeti Múzeum* címmel. A versenyre képzőművészeti (grafika, festmény, fotó, plasztika, makett stb.) alkotásokkal lehet nevezni, ezek bármilyen anyaggal és technikával készülhetnek (vegyes és számítógépes technikák is). Pályázni három életkori kategóriában lehet: általános iskola alsó tagozat, általános iskola felső tagozat és középiskola. Beküldési határidő: 2011. október 24. (hétfő), 17.00 óráig. A műveket szakmai zsűri bírálja el. A beadás módja: személyesen vagy postán a Pesterzsébeti Pedagógiai Intézetbe (1204 Budapest, Ady Endre u. 98.) A pályaművön kérjük feltüntetni készítője nevét, életkorát, iskoláját és az alkotás címét, valamint a felkészítő (pedagógus vagy szülő) nevét. A festményeket és grafikai műveket paszpartuzva kérjük. A legjobb pályaműveket kiállítjuk a Pesterzsébeti Gaál Imre Galériában, az Erzsébet Napok keretében 2011. november 3-20. között. A pályázat koordinátora: Bondor Mária (421-0771, bondor.maria@pepint.sulinet.hu) és Göröcs Zsuzsanna (283-1779, info@pesterzsebetimuzeum.eu). A díjakat a Múzeum 60. születésnapján rendezett kiállítás megnyitóján adjuk át.

CSOPORTÜLÉSEK, PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: alakuló ülésüket **szeptember 27-én kedden 15 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában. Minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16:30 -tól**

Közlekedési csoport: minden **szerdán 17 órától**

Várostörténeti csoport: a csoport, megemlékezve egykori csoportvezetőjéről dr. György Lajosnéról, emléksétát szervez a Kulturális Örökség Napjai keretén belül a Király utcát bemutatva a Deák tértől a Nagymező utcáig. Találkozás **szeptember 18-án, vasárnap 18:15 órakor** a Deák téri Evangélikus templom előtt. A sétát vezeti: *Millisits Máté*.

Templomtörténeti csoport: következő összejövetelüket **szeptember 14-én, szerdán 16:30 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: a szakcsoport kihelyezett csoporttalálkozója **2011. szeptember 24-én, szombaton**, a Millenáris Fogadóban megrendezésre kerülő Fenntarthatósági Napon (www.fenntarthatonap.hu) lesz, amely 10-18 óra között látogatható. Vándor Éva, a csoport vezetője egész nap ott lesz és vár minden érdeklődőt a „Mesélő Kukák” pavilonnál. Szeptemberben a fővárosban sok érdekes környezetvédelemmel kapcsolatos program lesz, ezekről az Értesítőben is olvashatnak, a csoport tagjai a legtöbb rendezvényen részt vesznek és minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **szeptember 21-én, szerdán 16 órakor** tartják a BVE székhelyén, melynek témái: 1.) vizsgálódás a csendvédelmi munka projektoros megjelenítésének lehetőségeiről 2.) a Csendvédelmi Bizottság küldött gyűlésen előadott tervének pontosítása. "Település csendvédelem" tartalmi irányultsággal. Együttműködés az "Önként vállalt Csend" programmal 3.) A városi közlekedés által okozott zajterhelés.

Zengő Örökség csoport: a Kulturális Örökség napjai keretén belül, **szeptember 17-én, szombaton 14 órától** "Az öntészet dicsérete" címmel tartanak előadásokat az MMKM Öntödei Múzeumában (II. ker., Bem József u. 20.) *Millisits Máté* és *Szántai Lajos*. Minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Festészettörténeti Csoport: **szeptember 29-én, csütörtökön** Aba-Novák Vilmos sírjánál (40. parcella, 1. sor, 60. sír) tartanak koszorúzással egybekötött megemlékezést a Farkasréti temetőben. A művész halálának 70. évfordulóján emlékbeszédet mond: *Millisits Máté*. **Találkozás:** a r.katolikus templom előtt 13:45 órakor.

Szónyi István Képzőművészeti Kör: minden **hétfőn 15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE Podmaniczky-termében, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: Ferenczi Tiborné festőművész, művészettörténész.

I. kerületi városvédő csoport: következő ülésüket **szeptember 21-én, szerdán 14 órakor** tartják a Budavári Múvelődési Házban (I. ker. Bem rkp. 6.).

II. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésüket **szeptember 15-én, csütörtökön 15 órakor** tartják az egyesület székhelyén.

III. kerületi városvédő csoport: **szeptember 19-én hétfőn 16:30 órakor** az Óbudai Múzeumban találkoznak (III. Fő tér 1.), ahol az Óbudai Baráti Körrel közös program keretében helytörténeti előadás lesz.

Terézvárosi csoport: **szeptember 17-én, szombaton délelőtt** az Autómentes nap keretén belül tart városi sétát a Köröndtől az Oktogonig *Roszinszky Bella*. Találkozó a Kodály Köröndön. Részletekkel kapcsolatban keressék titkárságunkat szeptember elején (061-321-16-96)!

Szeptember 17-én, szombaton 15 órakor városi sétát vezet "Liszt nyomában" címmel *Roszinszky Bella*. Találkozás: a Liszt Ferenc téren.

Szeptember 18-án, vasárnap 15 órakor Szalonélet Liszt korában címmel tart vetítettképes előadást az Eötvös10 stúdiósínpadán (VI. ker. Eötvös u. 10., III. em.) *Roszinszky Bella*. Minden érdeklődőt szeretettel várnak – ahogy az ugyanaznap **19 órakor az E10 nagytermében** "Zenei örökségünk" címmel rendezendő örökség napi zárókoncertre is, ahol közreműködik a Bajza Hangkőr, *Háray Ferencné* vezetésével.

Szeptember 24-én, szombaton 10 órakor *Keresztül kasul Terézvároson: Városi séta Terézváros diplomatanegyedében.* Találkozás a Budapest VI. ker., Andrássy út 124. előtt. A program ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel vár a sétavezető: *Roszinszky Bella.*

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: következő előadásukat októberben tartják majd.

Kőbányai csoport: legközelebbi összejövetelünket **szeptember 15-én, csütörtökön 17 és 19 óra között** tartjuk a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény épületében (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b). Minden érdeklődőt szeretettel várunk *Nemzeti évfordulóink* című felolvasásunkra. Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig. Július, augusztus hónapokban nyári szünetet tartunk.

XII. kerületi csoport: legközelebbi összejövetelüket **szeptember 23-án, pénteken 16 órakor** tartják a Hegyvidék Galériában (XII. ker., Városmajor u. 16.).

XIII. kerületi Városvédő Csoport: **szeptember 20-án, kedden** "A XIII. kerületi önkormányzat építészeti értékvédelme" címmel tartanak előadást. Előadó: *Muraközi Réka.* Találkozás **10 órakor** az Angyalföldért Egyesületben (1132 Bp., Váci út 50.).

Rákospalotai munkacsoport: **szeptember 16. és 22. között** a Mobilitási Hét keretén belül készülnek az októberi "Életfa" programra: diákokkal, MÁV-telepiekkel és társegységekkel a helyi kertekben ültetnek s végeznek tereprendezést.

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: **szeptember 6-án, kedden 16 órakor** Értékkereső: egy kis kerületi könyvtártörténet. Vendégeink: *Kovács Éva* régió igazgató, FSZEK; *Kelemenné Farkas Zsuzsa* a Csili Könyvtár vezetője. A találkozó helye a FSZEK XX/4. számú fiókkönyvtára (1204 Budapest, Pacsirta u. 157/b.)

Tagtársunk *Czúni Imre* (E-MAFOSZ) fotóművész, Pesterzsébet Aranykezü Mestere kamara kiállítása látható **szeptember 6 - október 4. között** a könyvtárban. A megnyitó **szeptember 6-án, 16 órakor** a csoporttalálkozó kezdetén lesz.

Szeptember 17-én a Kulturális Örökség Napjai keretében épületlátogató sétát szerveznek, melynek részleteit Programajánló rovatunkban találják.

Promontor-Tétény munkacsoport: a helyi rendezvények sokaságára tekintettel – hagyományainknak megfelelően – szeptember hónapban külön összejövetelt nem tartunk.

Soroksári Grassalkovich Kör: **szeptember 8-án és 22-én, csütörtökön 17 órakor** tartják következő összejöveteleiket a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Aranytíz Helytörténeti Klub: minden hónapban az utolsó csütörtökön 17 órakor. Az előadás helye az Aranytíz (V. ker., Arany János u. 10.).

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest – Rákoshegy, Hunyadi u. 50.): **szeptember 25-én, vasárnap 16:45-kor** Bartók Béla halálának 66. évfordulója alkalmából megemlékezést tartunk a ház udvarán. *Fohsz Tivadar* alpolgármester beszéde után **17 órakor** *Eckhardt Gábor* zongoraművész és tanítványai adnak koncertet. **18 órakor** *Millisits Máté* művészettörténész, művelődéstörténész "Bartók Béla Cantata Profana zeneműve hatására készített képzőművészeti alkotások Budapesten" címmel tart előadást. Szeretettel várjuk a XVII. kerületi városvédőket és mindenkit, aki a kerület értékeit védeni kívánja, vagy szereti a zenét és ápolni akarja Bartók Béla emlékét. *Bokor Jutta* és *Szabó Katalin* nevében is üdvözlettel: *Vitkay Katalin*

***

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Város- és Faluvédők XXX. Országos Konferenciája, Budaörs, 2011. július 28-30.

A Város- és Faluvédők Szövetsége (Hungaria Nostra) XXX. Jubileumi Országos Találkozásának és szakmai konferenciájának idén Budaörs városa adott otthont. Az ország minden részéről érkező városvédőket a találkozó első napján gazdag programokkal várták: a helyi régészeti múzeumban a város hétezer éves történetével, a Heimat Museumban a budaörsi sváb közösség életével, tárgyaival és szokásaival, a sétákon Budaörs természeti és épített örökségével, illetve a legfrissebb építészeti eredményekkel ismerkedtek meg. Pénteken került sor a szakmai előadásokra, szekciómegbeszélésekre, az ajánlások megfogalmazására. Este a Csiki Régészeti Parkban honfoglalás kori étkekkel és malacsütéssel zárult a nap. A zárónapon a városvédők Erd és Zsámbék nevezetességeit járták végig.

Az első estén rendezett ünnepi fogadáson, Budaörs polgármesterének jelenlétében adta át a *Ráday Mihály*, a Szövetség elnöke az idei **Podmaniczky-díjakat** mindazon magánszemélyeknek és közösségeknek, akik foglalkozásuktól, munkahelyi kötelezettségüktől függetlenül, vagy azt jelentősen túlteljesítve a legtöbbet tették épített és természeti környezetünk, kulturális örökségünk értékeinek védelmében. 2011-ben az alábbi magánszemélyek kaptak Podmaniczky-díjat: **Bujdosó Károly** erdész-technikus (Gyula); **Dolányi Sándor**, a Gödöllői Városvédő Egyesület alelnöke; **Kacs Kovics Fruzsina** építészmérnök (Budapest); **Mészáros Anna**, a Hungaria Nostra titkára (Budapest); **Mórocz Sándor** helytörténeti kutató (Mohács); **Paszternák István** régész-történész (Miskolc); **Rácz Zoltán** építészmérnök (Debrecen); **Szabó Kornél** iparművész vésnök-és kőfaragó mester (Budapest); **Tarnóczy Attila** nyugdíjas pedagógus (Nagykanizsa); **Vajda Márta**, a Tiszaalpári Faluvédő és- Szépitő Egyesület elnöke; **Vajk Éva** textilművész, restaurátor, az óbudai Textil-és Textilruházati Ipartörténeti Múzeum igazgatója. Közösségi díjazottak: a **Biatorbágy Kultúrájáért Alapítvány**, valamint a **Vas Megyei Levéltár Munkatársai**. Gratulálunk a díjazottaknak és további lelkes, sikeres munkát kívánunk!
BVE titkárság

***

A Környezetvédelmi Csoport hírei

Hogyan adósítjuk el a jövő nemzedékeket? A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) elkészítését segítő tudományos háttérkutatások eredményeit ismertették nyilvános konferencia keretében 2011. június 23-án, csütörtökön a Magyar Tudományos Akadémián. Napirendjén az alábbi előadások szerepeltek: *Szarka László (MTA):* A fenntarthatóság kulcskérdései. A fenntarthatóság humán és társadalmi pillérei *Spéder Zsolt:* Demográfiai jövőkép – Magyarország demográfiai jövőjét meghatározó tényezők alakulásának áttekintése és értékelése a fenntarthatóság szempontjából *Csapó Benő - Nikolov Marianne - Molnár Gyöngyvér:* Az oktatás szerepe a nemzeti erőforrások fejlesztésében *Keller Tamás - Tóth István György:* Az egyének értékstruktúrája és a társadalom fenntarthatósága. A fenntarthatóság gazdasági és környezeti pillérei *Gál Róbert Iván:* Fenntartható életpálya-finanszírozás *Kaderják Péter:* Energia- és klímapolitika a fenntarthatóság tükrében *Pálvölgyi Tamás - Csete Mária:* Természeti erőforrások és fenntarthatóság.

A konferencián elhangzott előadások olvashatók lesznek a www.nfft.hu weboldalon.

Vasúti megálló szépültek meg. Az Európai Unió Tanácsa magyar elnökségi keretéből finanszírozott programban az Önkéntes Központ Alapítvány közvetítésével elnyert pályázati projektben 22 vasútállomás/megálló környékén végeztek önkéntes munkát városvédők, környezetvédők, vasútbarátok. 12 csapat már a tavalyi „Fogadj örökbe egy megállót!” programban is részt vett, azóta folyamatosan gondoskodnak a vasútállomás rendezett környezetéről. Sok helyen ez azt jelenti, hogy a szolgálat nélkül maradt épület nem pusztul el. Porva-Csesznekén és Kapostuskeváron vasúti múzeumot tartanak fenn civilek, az állomási funkciók mellett. Gádoroson és Jászboldogházán kétnapos tereprendezést és állagmegóvó karbantartást végeztek, Gádoroson az oldalrakodót szabadították meg a benőtt növényzettől és javították meg a téglafalat. Mezőtúron a túri fazekasok által készített kaspókban kerültek ki virágok az egyébként is szép műemlék épületre. Kelenföldön peronoszlopokat, Ivacson az esőbeállót szabadították meg a falfirkáktól.

Toxikus anyagok a házi porban. Otthonainkban folyamatosan ki vagyunk téve olyan por hatásának, amelyek egészségkárosító és a szervezetünkben felhalmozódó anyagokat tartalmaznak. Különösen veszélyesek a hormonhatású vegyületek, amelyek kis mennyiségben is ártalmasak lehetnek. A műszaki cikkekből, szőnyegekből, függönyökből és bútorokból kijutott égésgátló anyag, a tetraBDE és pentaBDE károsíthatják a hormonrendszert, ezért a használatuk már tilos az EU-ban, a pentaBDE pedig szerepel a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról szóló Stockholmi Egyezmény tiltólistáján is. A veszélyt csökkenthetjük a rendszeres pormentesítéssel, ami különösen fontos, ha kisgyerek is van a lakásban. A sima felületeket is érdemes rendszeresen HEPA szűrős porszívóval porszívózni, ecetes vízzel lemosni. Fontos továbbá, hogy a lakásban ne söprögessünk, mert azzal csak felkavarjuk a port, amit így belélegzünk. A bútorokról és más felületekről pedig ne tollsöprővel, hanem nedves ruhával távolítsuk el a port.

Mivel foglalkozik a Napsugárvédelmi Testület? A Testület célja a társadalom alkalmazkodó képességének erősítése, valamint hogy minél többen ismerjék fel, hogy nincs más lehetőségünk: ha a természetes védelmet elrontottuk, figyeljünk oda a Nap pusztító és éltető erejére. Magyarországon is folyamatosan nő az erős UV sugárzás miatt kialakuló megbetegedések és halálozások száma. Az élet kialakulásának és fennmaradásának a Földön egyik nélkülözhetetlen természeti feltétele az ózonréteg, amely

a Napból érkező ultraibolya (UV) sugarakkal szemben védelmet nyújt az élőlényeknek. Az elmúlt évtizedekben ez a védőréteg – egyértelműen az emberi tevékenység következtében – megsérült. Annak ellenére, hogy az ózonkárosító anyagok használatát nemzetközi egyezmény (a Montreáli Jegyzőkönyv, 1986) korlátozza, az előrejelzések szerint még közel 50 évig arra számíthatunk, hogy az UV-sugarak veszélyeztetik egészségünket.

Új világörökségi helyszínek az UNESCO listáján: A jordániai Hold völgye, a kolumbiai „Kávéút” és a Kárpátokban lévő, Szlovákia és Ukrajna határ menti területein fekvő ősbükkös is felkerült több más jelölt mellett az UNESCO Világörökség Listájára 2011-ben. A Kárpátok ősbükköse Szlovákia és Ukrajna területén fekvő, érintetlen állapotban fennmaradt, mérsékelt égövi, 185 km hosszan húzódó erdőség. Az ősbükkösben lombhullató fák (juhar, kőris, szil) különleges példányai fordulnak elő. Az érintetlen terület tökéletes példája annak a komplex ökoszisztémának, amely a mérsékelt égövre oly jellemző. A kolumbiai kávétermelő vidékek a fenntartható és termékeny mezőgazdasági területek kiemelkedő példái. A „Kávéút” hat földművelési területet ölel fel, amelyen belül 18 városközpont található a Nyugati- és Keleti-Kordillerák térségében. A 800-1200 méter magasan fekvő lejtőkön termesztik a világhírű kolumbiai kávé. Vádi Rum, azaz a Hold völgye a jordániai Aqabától 70 km-re északkeleti irányban található, a Rum folyó kiszáradt medrének környéke, a világ egyik legszebb sivatagi tája. A legkülönbélebb színű homokdombok és a legváltozatosabb formájú és méretű sziklaképződmények váltogatják egymást. A beduinok lakta tájon a formákat a rendszertelen, heves esőzések, a finom részleteket a szinte sohasem múló szél munkája alakította ki. Az alsó-szászországi Alfeldben lévő Fagus-műveket Walter Gropius tervezte 1911-ben. A gyár a később világhírűvé vált építész első műve volt, amelyet a modern építészet kulcsépületeként tartanak számon. A gyárban ma is készülnek kaptafák, az egykori raktárban múzeumot alakítottak ki.

Vándor Éva

Zöld felajánlás tagtársaink részére

Városvédőknek, gyermekintézményeknek az elmúlt években örömmel ajándékoztunk lombos- és fenyőfa csemetéket. A magonc utánpótlás gazdagon kikelt, ideje lenne szétültetni, hogy jól fejlődhessenek.

Jelentkezés, egyeztetés Herczeg Gézánál: 06 30 454 2665.

Herczeg Géza

***

Értékvédelem a MÁV-telepen

A MÁV Telep Baráti Köre Közhasznú Egyesület – a Budapesti Városvédő Egyesület XV. kerületi csoportja – és az Építész Továbbképző Kht. 2011. július 6-án közös programot szervezett. A MÁV Telep az 54/1993. (1994.II.1.) Budapesti Közgyűlési rendelet alapján, mint épületegyüttes, helyi védelem alatt áll. A területre jelenleg az új KSZT elkészítéséhez – és az ahhoz szükséges az OTÉK előírásoknak is megfelelő új besoroláshoz – készül tanulmány, a XV. kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiája számára pedig a helyreállíthatóságot, pályázhatóságot segítő előtanulmányok készülnek. Az éghajlat megváltozása új kihívások elé állítja mind a jelenlegi tulajdonosokat, mind a helyreállításhoz elengedhetetlenül szükséges tervezőket és a tanulmányok készítőit. A környezeti ártalmak – szmog, káros UV-sugárzás, viharok, szélsőséges időjárás – eddig ismeretlen károkat okoznak az épületekben és az oly tipikus zöld környezetben. A két órás programon 15 építész akkreditálta magát, megtisztelte jelenlétével a rendezvényt a XV. kerület főépítésze, valamint a helyi értékvédelmi rendelet megalkotásához szükséges előtanulmányokat végző építész. Az Egyesület ez úton mond köszönetet minden szervezőnek, bonyolítónak a lelkiismeretes munkáért, a programon részt vevőknek pedig érdeklődésükért és figyelmükért.

Arlett Annamária

***

Tájékoztató

A Nemzeti Panteon Alapítvány honlapja elkészült, bár egyes menüpontjai még feltöltés alatt állnak. Megtekinthető a www.nemzetipanteon.hu weboldalon.

Vándor Éva, az alapítvány titkára

***

Jeles évfordulók

200 éve született Clark Ádám

Széchenyi építőmestere, a skóciai származású Clark Ádám 1811. aug. 14-én Edinburgh-ban született és 1866. jún. 23-án Pesten halt meg. A Lánchíd építésvezető mérnöke, aki a budai városkapitány leányát, Áldásy Máriaát, vette feleségül, az Áldásy család sírboltjában nyugszik. A 23 éves skót gépész 1834-ben, Széchenyi István hívására látogatott először hazánkba. A Dunán végzett munkálatokat az általa összeszerelt Vidra

mederkotró hajóval. Tehetségével, képzettségével és szorgalmával kivívta a gróf elismerését. 1839-től a Lánchíd építkezésében vett részt William Thierney Clark, a pesti híd tervezőjének helyetteseként. Clark Ádám gyakorlati tapasztalatai javát a londoni Hunter cégnél szerezte, ám jól ismerte a kor leghíresebb hídépítőinek, John Rennie-nek és Thomas Telfordnak munkáit is. (Anglia akkori legkiemelkedőbb alagút- és hídépítője, M.I. Brunel mérnök még 1829-ben terveket készített a mi állandó dunai hidunkhoz). A Lánchidat tervező W. Th. Clark ritkán jött Pest-Budára, de alkalmazottja, Clark Ádám kiváló szervező is volt, így a munkálatokban nem volt fennakadás. A legtöbb gondot a jégzajlás okozta, ezért Clark Ádám megépítette a Dolphin nevű jégtörő hajót, amivel a csaknem tíz évig épülő híd munkavégzését a vízről irányíthatta.

1848-ban Hentzi lövette Pestet és a hidat is, majd Dembinszky akarta felrobbantani, de ezt Clark Ádám minden alkalommal megakadályozta. Szintén az ő érdeme, hogy a hídhoz mindig kiváló minőségű építőanyagokat szereztek be. A vas Angliából érkezett a Lajos csatornán és a Dunán; Szlovénia erdeiben ő maga választott ki fákat, Mauthausenben ő keresett gránitot. Több száz angol és magyar munkást irányított. A sors iróniája, hogy 1849. november 20-án Haynau adta át a Lánchidat. A Lánchíd megálmodója már Döblingben szenvedett, és a tervező sem jöhetett el Londonból.

Széchenyi Clark Ádámot egyéb munkálatokkal is megbízta: ott volt a Duna-Tisza csatorna tervezésénél; az árvizek miatt fel kellett emelni a Zala régi fahídját is. Amikor Széchenyi közlekedési miniszter lett, maga mellé vette műszaki tanácsosnak. Az Alagút építését szintén Széchenyi indítványozta, később 1851-ben Ürményi József kamarás is támogatta. A tervezéssel és kivitelezéssel Clark Ádámot bízták meg, és 1857-ben, 7 hónap alatt el is készült. Egyéb munkái közül meg kell említeni részvételét a Lipótvárosi Elmegyógyintézet és a Dohány utcai zsinagóga kupolájának kivitelezésében, valamint a leitmeritzi Elba-híd megépítésében.

1860. január 3-án még meglátogatta Széchenyit Döblingben, ám az 1860-as években egyre gyakrabban betegeskedett, mégis személyesen irányította a Koronaőr utcai házának építését. Már nem érhetette meg, hogy családjával átköltözhessen ide a déli tabáni testőrház helyen álló épületből. Clark Ádámot a vízivárosi temetőben temették el 1866. június 23-án. A Lánchídon gyászlobogók sorakoztak, koporsójára angol zászlót terítettek. A Pest-Budán maradt magyarrá lett skót mérnököt az evangélikus egyház intendense magyar nyelven búcsúztatta. Levelezéseiből tudjuk, hogy anyagilag támogatta otthon maradt szüleit, valamint minden érdekes eseményről beszámolt nekik. Levelezése, bécsi és pesti megfigyelései értékes, remek kordokumentumok.

Összeállította: dr. Horváth Péterné

***

UTAZÁSI AJÁNLATOK

KEN-EDI TRAVEL	1067 Budapest, Teréz krt. 3.; Nyitva: H-P 09:30-17:30	Eng.sz: U-001074.
Tel: 278-2156, 278-2157	www.keneditravel.hu	e-mail: info@keneditravel.hu

76 OLDALAS, EGÉSZ ÉVI AJÁNLATUNKAT TARTALMAZÓ KATALÓGUSUNK IRODÁNKBAN KÉRHETŐ

Szept. 10. Eger-Szépasszonyvölgye busz, id.vez, ebéd, bor	4990 Ft/fő
Szept.17-18. Eszék-Harkány-Siklós-Pécs busz, id.vez, wellness szállás, félpanzió, zenés műsor	17900 Ft/fő
Szept. 24. Losonc-Hollókő busz, id.vez., palóc ebéd	4490 Ft/fő
Szept. 24. Fraknó Vára-Sopron busz, id.vez.	4990 Ft/fő
Szept. 24. Debrecen-Hortobágy busz, id.vez.	4990 Ft/fő
Szept. 25. Székesfehérvár-Martonvásár busz, id.vez, ebéd	4290 Ft/fő
Szept. 25. Esztergom-Párkány-Szentendre busz, id.vez, ebéd	3490 Ft/fő
Okt. 1. Rácalmási tökfesztivál busz, csoportkísérő	2790 Ft/fő
Okt.2. Noszvaj-Eger busz, id.vez, bukta, ebéd, bor	4990 Ft/fő
Okt. 8. Bécs-Schönbrunn, busz, id.vez.	5490 Ft/fő
Okt.11-16. ISZTAMBUL, busz, id.vez, 3 éj szállás reggelivel, városnézés	54900 Ft/fő
Nov. 12., 13. Márton napi libanap busz, id.vez, városnézés, libaebéd, élőzenés műsor, tánc	5490 Ft/fő

A BVE havonta megjelenő bulletinje

A programváltozás jogát partnereink és egyesületünk is fenntartja!

Telefon, fax: 321-1696	OTP 11705008-20092737-00000000	Adószám: 19729224-1-41
e-mail: budapesti@varosvedo.hu	honlap: www.varosvedo.hu	1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.
Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András		A kiadásért felelős: Götz Eszter